

ELEMENTI DI FONETICA

SUFFISSI CON SUONO DI E APERTA (È)

SUFFISSI	ESEMPI	ECCEZIONI
È (tronche, nomi propri, nomi d'origine straniera)		<i>Giosuè, Mosè, tè, caffè, bignè</i>
Èa-èi-èo	<i>Ebrèa, plebèo, idèa</i>	
Èdine	<i>Pinguèdine, salsèdine</i>	
Èla-èle	<i>Clientèla, querèle</i>	
Èlla-èlle-elli-èllo (e diminutivi)	<i>Padèlla, fratèllo, alberèlli</i>	<i>quèllo, stélla, capélllo</i>
Èma-èmi-èmo	<i>Problèma, sistèma</i>	
Èna-ène-èni-èno (e nomi etnici)	<i>Madrilèno, nazarèno</i>	
Ènda-ènde-èndi-èndo (e gerundi)	<i>Orrènda, giacèndo, tremèndo</i>	<i>Vèndo, scèndo</i>
Èndere (infinito)	<i>Intèndere, fèndere</i>	

SUFFISSI	ESEMPI	ECCEZIONI
Ènne-ènnio (derivati da numerali)	<i>Trentènne, biènnio</i>	
Ènsa, ènse, ènsi, ènso	<i>Dènsa, immènsi</i>	
Ènta, ènte, ènti, ènto	<i>Spènta, valènte</i>	<i>Vènto</i>
Ènza, ènze, ènzi, ènzo	<i>Clemènza, sènza, benemerènze</i>	
Èria, èrio	<i>Misèria, desidèrio</i>	
Èrrima, èrrime (superlativi)	<i>Celebèrrima, integèrrimo</i>	
Èsima (numerali)	<i>Ventèsimo, trigèsimo</i>	
Èstra, èstre, èstri, èstro	<i>Finèstra, alpèstre</i>	
Èta (maschile)	<i>Anacorèta, profèta</i>	
Ètte, ètti, èttero (passato remoto)	<i>Stètte, dètte</i>	<i>Détte (dire)</i>
Ezia, èzio	<i>Inèzia, facèzia</i>	
Iè (dittongo)	<i>Bandièra, cavalière, piètra, pensière, niènte, piède</i>	
Rèi, rèbbe, rèbbero	<i>Amerèi, farèbbe, èbbero</i>	
Quando precede suf- fissi atoni-bisillabici: dico-fico-lico-mico- rico-tico-volo		<i>Malèfico, estètico, polèmico, benèvolo</i>

SUFFISSI CON SUONO DI E CHIUSA (É)

SUFFISSI	ESEMPI	ECCEZIONI
É (tronca dei monosillabi, accentuata dei polisillabi)		<i>Tré, mé, té, né, perché, poiché, ventitré</i>
Écchia-écchie-écchi-écchio	<i>Orécchia, sécchio, sécchi</i>	<i>Spècchio, vècchio</i>
Éccia-éccio	<i>Fréccia, intréccio</i>	
Efice-éfici	<i>Artéfice, oréfici</i>	
Éggia-éggi-éggio	<i>Schéggia, sortéggio</i>	<i>Règgia, pèggio</i>
Égna-égne-égni-éugno	<i>Légna, impéugno</i>	
È-èi-èsti-émmo-érono (pass.rem.)	<i>Poté, perdéi, temérono, sapémmo</i>	
Énna-énne-énni-énno	<i>Anténna, cénno</i>	<i>Sènna, strènna</i>
Éppa-éppe-éppi-éppo	<i>Gréppia, séppia</i>	

SUFFISSI	ESEMPI	ECCEZIONI
Ére (infinito)	<i>Potére, tacére</i>	
Ésa-ése-ési-éso	<i>Présa, arnési</i>	<i>Blèso, crèso</i>
Ésca-éscò	<i>Pazzéscò, tedéscò</i>	<i>Pèscà, pèscò, èscò</i>
Ésima	<i>Battésimo, incantésimo</i>	<i>Crèsima</i>
Éssa-ésse-éssi-éssò-éssero	<i>Profetéssa, spéssò, credéssi, scotéssero</i>	
Éta-éti-éte-éto	<i>Potéte, credéte, séte, fruttéto</i>	
Étta, étte, étti, étto (e diminutivi)	<i>Barchétta, pezzétto</i>	<i>Ètto (peso)</i>
Éva-évi-évo-évano (imperfetto)	<i>Vedévo, corrévano</i>	
Évole (aggettivi)	<i>Lodévole, serviziévole</i>	<i>Fiévole</i>
Ézza-ézze-ézzi-ézzo	<i>Chiarézza, fermézza</i>	<i>Pèzza, tramèzza</i>
Ménta-ménte-ménti-ménto	<i>Deménte, chiaméménte</i>	
Rémo-réte (futuro)	<i>Porterémo, correréte</i>	
Résti-réste-rémo (condizionale)	<i>Crederémmo, porteréste</i>	
Numeri cardinali	<i>Tré, trédici, sédici, Vénti, trénta e composti</i>	

SUFFISSI CON SUONO DI O APERTA (Ò)

SUFFISSI	ESEMPI	ECCEZIONI
Ò (troca dei polisillabi, monosillabi, e pass. remoto)		<i>Nò, sò, falò, oblò, gridò</i>
Òccia, òccio	<i>Fantòccio, bellòccio</i>	<i>Goccia</i>
Òia-òie-òio	<i>Giòia, annòio, bòia</i>	
Òide	<i>Mattòide, tiròide</i>	
Òldo-olfo (nomi propri)	<i>Adòlfo, Aròldo</i>	
Òlo, iòlo, uòla, uòlo	<i>Fagiòlo, stuòlo</i>	<i>Góla, scólo, vólo, sorvólo, sólo</i>
Òlse-òlsi (pass. remoto)	<i>Sciòlsi, vòlsi</i>	
Ònso-òntico	<i>Respònso, mastodòntico</i>	
Òria, òrio	<i>Vittòria, illusòrio</i>	
Òsi (term. medica)	<i>Artròsi, tuberculòsi</i>	
Òsse-òssi-òssero (pass. remoto)	<i>Mòssi, scòssi, commòssero</i>	
Òtta-òtte-òttero	<i>Nòtte, còtte</i>	<i>Bótte, condótta, tradótta, acquadótto</i>
Òttola-òttole-òttoli	<i>Pianeròttoli, viòttolo</i>	
Òzio	<i>Òzio, negòzio</i>	
Òzza-òzze-òzzi-òzzo	<i>Tinòzza, tòzzo</i>	<i>Pózzo, mózzo, singhiózzo, gózzo, sózzo</i>
Uò (dittongo purché nel suffisso non ci sia una ò: languòre, liquòre)		<i>Fuòco, uòmo, nuòvo, uòvo</i>
Quando seguito da suffisso atono bisillabico	<i>Melòdico, buròcrate, pittòrico</i>	

SUFFISSI CON SUONO DI O CHIUSA (Ó)

SUFFISSI	ESEMPI	ECCEZIONI
Oce-oci	<i>Feróce, nóci</i>	<i>Precòce</i>
Oglio	<i>Rigóglio, germóglio</i>	
Ogna-ogno	<i>Fógna, menzógna</i>	
Ognolo... li... ti... lo	<i>Verdógnolo, amarógnolo</i>	
Oia-oie-oio (aggettivi e sostantivi)	<i>Frantóio, vassóio</i>	<i>Cuòia, stuòia: riferendosi al dittongo uò</i>
Ora-ore-oni-one	<i>Dóni, perdóno, azióno</i>	<i>Testimòne, zòna, matròna, stòna, intòna, Arizòna</i>
Onda-onde-ondi-ondo	<i>Moribóndo, fecóndo</i>	
Onta-onte	<i>Frónte, pònte, mònte</i>	
Onzolo	<i>Medicónzolo</i>	
Ona-one-ori-oro	<i>Amóri, colóre, fióre</i>	<i>Canòre, òri e altri dittonghi in uò come cuòre</i>
Osa-ose-osi-osero	<i>Afósa, rispóse, dispósero</i>	<i>Còsa, òsa</i>
Ossi-ossero	<i>Fóssi, fóssero</i>	
Pronomi	<i>Nói, vói, lóro, colóro, costóro</i>	

PAROLE CHE CAMBIANDO ACCENTO CAMBIANO SIGNIFICATO

<i>Accètta</i>	Verbo	<i>Accétta</i>	Scure
<i>Accòrsi</i>	Verbo accorgersi	<i>Accorsi</i>	Verbo
<i>Affètto</i>	Sentimento	<i>Affétto</i>	Verbo
<i>Arèna</i>	Teatro	<i>Aréna</i>	Sabbia
<i>Bòtte</i>	Percosse	<i>Bótte</i>	Recipiente
<i>Cèra – c'èra</i>	Aspetto – verbo	<i>Céra</i>	Prodotto delle api
<i>Cògli</i>	Verbo	<i>Cogli</i>	Preposizione
<i>Collèga</i>	Compagno	<i>Colléga</i>	Verbo
<i>Còllo</i>	Parte del corpo	<i>Cóllo</i>	Preposizione
<i>Conservatòri</i>	Scuole	<i>Conservatóri</i>	Da conservare
<i>Còppa</i>	Bicchiere	<i>Cóppa</i>	Salume
<i>Corrèsse</i>	Verbo correggere	<i>Corrésse</i>	Verbo
<i>Còrso</i>	Isolano	<i>Córso</i>	Strada
<i>Crèdo</i>	Preghiera	<i>Crédo</i>	Verbo
<i>Dèi</i>	Divinità	<i>Déi</i>	Preposizione
<i>Dètti</i>	Verbo dare	<i>Détti</i>	Verbo
<i>Èsca</i>	Verbo uscire	<i>Ésca</i>	Cibo
<i>Èsse</i>	Lettera alfabetica	<i>Ésse</i>	Pronome
<i>Fòro</i>	Piazza, tribunale	<i>Fóro</i>	Buco
<i>Fòsse</i>	Buche	<i>Fósse</i>	Verbo
<i>Impòste</i>	Battente	<i>Impóste</i>	Verbo – tasse
<i>Indòtto</i>	Incolto	<i>Indótto</i>	Verbo

<i>Lèga</i>	Misura	<i>Léga</i>	Verbo – alleanza
<i>Lègge</i>	Verbo	<i>Légge</i>	Sostantivo
<i>Lèssi</i>	Verbo	<i>Léssi</i>	Bolliti
<i>Mènte</i>	Verbo	<i>Ménte</i>	Intelletto
<i>Mèsse</i>	Raccolto	<i>Méssa – méssi</i>	Funzione – mandati
<i>Mèta</i>	Scopo	<i>Méta</i>	Sterco
<i>Mèzzo</i>	Metà – Strumento	<i>Mézzo</i>	Fradicio
<i>Mòzzo</i>	Ruota	<i>Mózzo</i>	Verbo – ragazzo
<i>Pèra</i>	Verbo	<i>Péra</i>	Frutto
<i>Pèscà</i>	Frutto	<i>Péscà</i>	Verbo
<i>Pèste</i>	Malattia	<i>Péste</i>	Verbo – Orme
<i>Pòrsi</i>	Porgere	<i>Pórsi</i>	Verbo
<i>Pòse</i>	Atteggiamenti	<i>Póse</i>	Verbo
<i>Pòsta</i>	Corrispondenza	<i>Pósta</i>	Verbo
<i>Rè</i>	Nota musicale	<i>Ré</i>	Monarca
<i>Ròcca</i>	Fortezza	<i>Rócca</i>	Filatoio
<i>Ròsa</i>	Fiore	<i>Rósa</i>	Verbo
<i>Scòpo</i>	Intento	<i>Scópo</i>	Verbo
<i>Scòrsi</i>	Verbo	<i>Scórsi</i>	Verbo
<i>Sòrta</i>	Specie	<i>Sórta</i>	Verbo
<i>Tè</i>	Bevanda	<i>Té</i>	Pronome
<i>Tèlo</i>	Dardo	<i>Télo</i>	Tessuto
<i>Tèma</i>	Argomento	<i>Téma</i>	Timore
<i>Tèsi</i>	Sostantivo	<i>Tési</i>	Verbo
<i>Tòcco</i>	Berretto	<i>Tócco</i>	Verbo – Campana
<i>Tòrta</i>	Verbo	<i>Tórta</i>	Dolce
<i>Tòsco</i>	Tossico	<i>Tóscò</i>	Toscano
<i>Vènti</i>	Plurale di vènto	<i>Vénti</i>	Numero
<i>Vòlgo</i>	Verbo	<i>Vólgo</i>	Plebe
<i>Vólto</i>	Verbo	<i>Vólto</i>	Viso